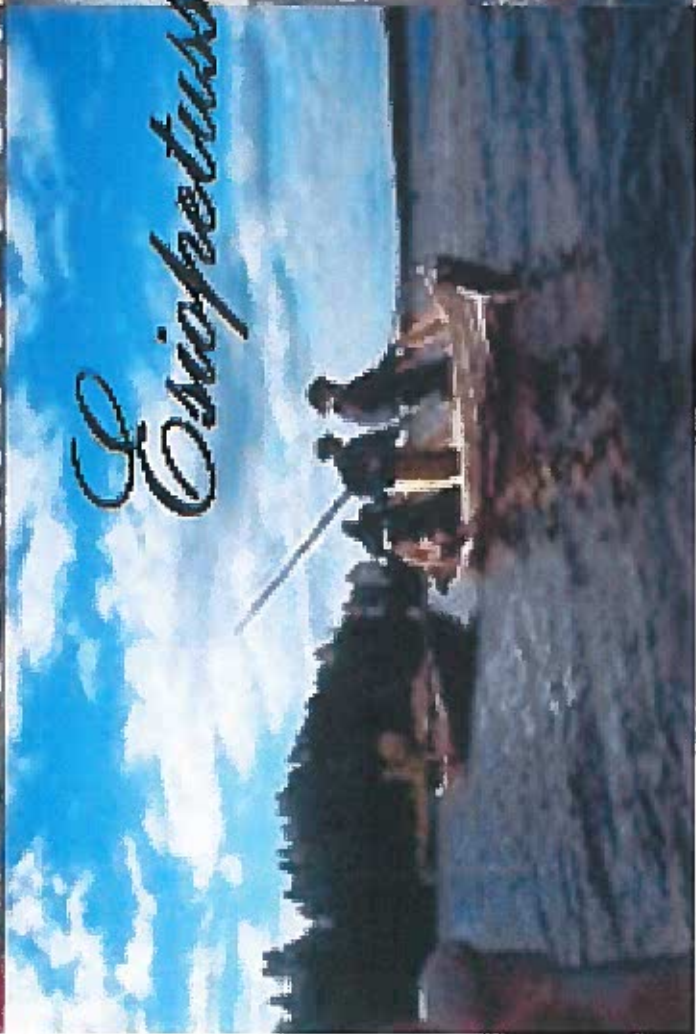

Pielaveden kunta

Eräpöytäseuramittaus

PIELAVEDEN KUNNAN ESIOPETUSSUUNNITELMA

Pielavedellä esiopetusta järjestetään erillisessä esiopetusryhmässä tai / ja yhdysluokkaryhmissä. Esiopetussuunnitelma perustuu valtakunnalliseen ja Nilakan kuntien yhteiseen esiopetussuunnitelmaan. Pielaveden kunnan esiopetussuunnitelmaa voivat huoltajat lukea peda.net-sivujen kautta.

Esiopetus on yksi osa lapsen oppimisen polkua. Esikoulun opettaja tekee yhteistyötä varhaiskasvatuksen kanssa. Lapset tutustuvat kouluun keväällä ennen esiopetusvuoden alkua. Lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyvä oleellinen tieto saadaan varhaiskasvatuksesta. Esikouluvuoden alussa huoltajat ottavat käyttöön Wilma-ohjelman, joka on käytössä koko peruskoulun ajan. Yhteistyö alkuopetuksen kanssa käynnistyy heti esikouluvuoden alkaessa.

ARVOPERUSTA JA OPPIMISKÄSITYS PIELAVEDEN ESIOPETUKSESSA

Esiopetuksen arvot ovat yhtenäiset Nilakan kuntien opetussuunnitelmassa. Lapsen osallisuutta huomioidaan Pielaveden esiopetussuunnitelmassa myös eri oppimistapojen kautta. Lapset pääsevät vaikuttamaan moniin asioihin mm. kyselyjen, keskustelujen ja oppisisältöjen valinnan kautta. Oppimisen ilo syntyy yhdessä havainnoimalla ja tietoa etsimällä. Tehtäviä tehdään monipuolisesti erilaisissa ryhmissä ja lapsia kannustetaan vuorovaikutukseen toistensa kanssa. Lapsen temperamenttieroit huomioidaan ryhmiä muodostettaessa. Huoltajiin pidetään yhteyttä Wilman kautta, puhelimitse, keskustellen lasta tuotaessa ja haettaessa, vanhempainvarteissa sekä järjestämällä vanhempainiltoja. Viikon ohjelmasta tiedotetaan esim. viikkotiedotteella. Huoltajia rohkaistaan ilmaisemaan omia toiveitaan, antamaan palautetta ja arvioimaan esiopetusta avoimesti.

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN ESIOPETUKSESSA

Esiopetuksessa lapsi oppii **itsestä huolehtimista**, **omatoimisuutta** ja **arjen taitoja** aikuisen ohjauksessa. **Ajattelutaidot** kehittyvät **vuorovaikutuksessa** toisten kanssa sekä yrityksen ja erehdyksen kautta. Esikoulussa etsimme tietoa oikeista ympäristön ilmiöistä unohtamatta kuitenkaan mielikuvituksen tärkeyttä, monia asioita **opitaan** itse tekemällä ja kokeilemalla. Monet vaikealtakin tuntuvat asiat avautuvat helpommin esim. sadun avulla. Lukutaidon vielä puuttuessa lapset saavat tietoa esimerkiksi kuvien, kerronnan, elokuvien, musiikin, kokeilun ja havainnoinnin kautta eli harjoittelevat **monilukutaitoa**. Omaa **ilmaisutaitojaan** he voivat harjoitella esim. draaman, musiikin, kuvataiteen ja sadutuksen keinoin. **Tieto- ja viestintäteknologiaa** pyrimme käyttämään monipuolisesti sekä tiedon hankinnassa että dokumentoinnissa mahdollisuuksien mukaan. Lasten oma **osallisuus** ja demokratia korostuvat yhteisiä sopimuksia laadittaessa. Mielenkiinto tekemistä ja oppimista kohtaan herää kun lapset saavat itse **vaikuttaa** esikoulun arkeen omien kykynsä ja taitojensa mukaan.

KASVUA JA OPPIMISTA TUKEVA TOIMINTAKULTTUURI

Lapsen kasvua ja oppimista tuetaan kiinnittämällä erityistä huomiota oppimismotivaation ylläpitämiseen. Leikille annetaan aikaa mahdollisimman paljon ja lähiluonto on tärkeä leikkiympäristö. Huoltajia kannustetaan osallistumaan esikoulun toimintaan tuomalla omaa osaamista ja kiinnostuksenkohteita osaksi koulupäivää. Yhteistyö alkuopetuksen kanssa toteutuu

esim. yhteisissä tutkimusprojekteissa ja pajapäivissä. Esikoululaisilla voi olla myös omat koulukummit ylemmiltä luokilta. Wilma otetaan käyttöön myös esiluokkien oppilailla. Esiopetusopetussuunnitelma on löydettävissä koulujen peda.net sivuilta ja wilmasta. Vuosisuunnitelma laitetaan esille wilmaan.

OPPIMISYMPÄRISTÖN TERVEELLISYYS JA TURVALLISUUS

Esikoulussa ulkoillaan mahdollisimman paljon, mikä edistää omalta osaltaan lasten terveyttä. Leikkiympäristöjen turvallisuus huomioidaan tekemällä yhteisiä sopimuksia ettei vaaratilanteita pääse syntymään. Ryhmän keskinäisiin pulmatilanteisiin laaditaan sopimuksia yhdessä lasten kanssa sitä mukaa kun niitä ilmenee. Hygieniaan ja terveelliseen ravintoon kiinnitetään huomiota päivittäin. Esiopetuksen turvallisuussuunnitelma laaditaan joko omana erillisenä suunnitelmana tai huomioidaan koulukohtaisessa turvallisuussuunnitelmassa.

MONIPUOLISET TYÖTAVAT ESIOPETUKSESSA

Lapsen leikillä ja toiminnallisella oppimisella on keskeinen merkitys esiopetuksessa. Aikuisen vastuulla on että eri oppimiskokonaisuuksissa (äidinkieli, matematiikka, liikunta, musiikki, ympäristötieto ja taideaineet) käytetään monipuolisia työtapoja esiopetuksen aikana.

ARVIOINTI OPETUKSEN JA OPPIMISEN TUKENA

Opetuksen ja oppimisen arviointia tehdään esiopetuksessa koko ajan. Lasten motivoituminen tekemiseen on paras mittari opetuksen ja oppimisen oikeasta suunnasta. Huoltajat tavataan ainakin kerran vuodessa vanhempain vartissa ja yhteydessä ollaan aina, jos huoli oppimisesta herää. Arviointia voidaan tehdä myös erilaisilla testeillä, mikäli riittävää tietoa ei pystytä saamaan arjessa havainnoimalla ja/tai huoltajien kanssa keskustelemalla. Mikäli tarvetta ilmenee, erityisopettaja voi tehdä lisäarvioita lapsen tuen tarpeesta. Erityisopettajan tulisi olla esiopetukseen osallistuvien lasten tukena tarvittaessa tai ainakin konsultaatioapua on saatavissa. Itsearviointia lapset harjoittelevat erilaisilla heille sopivilla tavoilla esiopetusvuoden aikana. Huoltajilta toivotaan aktiivisuutta palautteen antamisessa, tapaamisissa, wilman avulla ja vanhempainilloissa. Esiopetuksesta tieto ensimmäisen luokan opettajalle siirtyy keskustelun ja mahdollisesti lapsesta annettujen lausuntojen välityksellä. Keväällä lapselle annetaan osallistumistodistus esiopetuksesta.

OPETUKSEN YHTEISET TAVOITTEET JA OPPIMISKOKONAISUUDET

Ilmaisun monet muodot: Lapsia kannustetaan ilmaisemaan itseään huomioimalla lapsen vahvuudet ja mielenkiinnon kohteet. Lisäksi rohkaistaan lapsia kokeilemaan uusia ilmaisun keinoja ja löytämään uusia kiinnostavia työskentelytapoja. Musiikki, kuvailmaisuus, käsityöt ja esittäminen liitetään usein isompiin kokonaisuuksiin tai opetustuokioihin. Myös vuodenajat ja juhlat liittyvät kiinteästi ilmaisuaineisiin.

Kielen rikas maailma: Kielellisen tietoisuuden harjoittamisella on keskeinen osa esiopetuksessa. Esiopetuksessa seurataan lasten kiinnostuksen heräämistä lukemista ja kirjoittamista kohtaan ja tarjotaan lapsille monipuolisia mahdollisuuksia tutustua kirjoitettuun ja puhuttuun kieleen. Lapsen omalla kerronnalla on suuri merkitys ja sitä harjoitellaan keskustelemalla ja esim. saduttamalla. Loruttelun, sanoihin ja kirjaimiin tutustumisen sekä tarinoiden kertominen liitetään usein lapsen kokemusmaailmasta tuttuun asiaan. Lukemaan oppimisen valmiuksia harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan myös pelaamalla tietokoneella tai tabletilla erilaisia oppimispelejä.

Minä ja meidän yhteisömme: Lapsen tutustuminen lähiympäristöön, omaan lähikulttuuriin, uskontoon ja katsomuksiin sekä historiallisiin tapahtumiin liittyvät kiinteästi vuodenaikoihin ja juhliin sekä kalenterivuoden tapahtumiin. Ajankohtaisia aiheita käsitellään lapsen tasoisesti keskustellen ja kysymyksiin vastaten.

Tutkin ja toimin ympäristössäni: Tutkiminen, kokeileminen, looginen ajattelu, syy-seuraussuhteiden oivaltaminen, vertailu, mittaaminen, lukumäärien laskeminen, avaruudellinen hahmottaminen ja monet muut matemaattiset taidot kehittyvät esiopetuksessa. Lapset oppivat myös havainnoimaan yksityiskohtia ja tekemään vertailuja seuratessaan vuodenaikojen vaihteluita. Aikakäsitys alkaa kehittyä kun luonnossa tapahtuvia muutoksia seurataan. Myös toiminnalliset leikit ja pelit tuovat lisävaihtelua tehtävien tekemiseen. Tietotekniikkaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan esim. pelaamalla erilaisia matematiikkapelejä.

Kasvan ja kehityn: Esiopetuksessa liikunnan merkitys korostuu. Erilaiset liikuntamuodot kehittävät tasapainoa ja kehon hallintaa, kohentavat peruskuntoa ja vahvistavat lihaksia. Retkillä kiinnitetään huomiota liikennesääntöihin ja turvalliseen liikkumiseen. Erilaiset liikuntaleikit motivoivat liikkumaan ja vahvistavat perusliikuntataitoja. Luistelualueet ja hiihtoladut ovat talvella esikoululaisten käytettävissä. Myös koulujen pihassa sijaitsevat leikkivälineet ja kenttä innostavat omaehtoiseen liikkumiseen ulkoilun aikana. Terveellinen ruoka ja riittävä lepo ovat jokavuotisia teemoja esiopetuksessa. Syksyisin voidaan poimia marjoja metsästä ja tutustua kotimaisiin kasviksiin.

OPPILASHUOLTO

Oppilashuolto liittyy kiinteästi esiopetuksen tehtävään edistää lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Esiopetuksen lähimmät yhteistyökumppanit ovat lapsen huoltajat, varhaiskasvatus, lastenneuvola, perheneuvola, sosiaalitoimi ja koulun erityisopettaja. Myös koulukuraattorin palvelut ja mahdolliset terapiat (puhe- ja toimintaterapia) ovat osa oppilashuoltoa.

OPPIMISEN TUKI

1. Tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset paikalliset linjaukset

Nilakan kunnissa on sovitut rakenteet lapsen tuen varhaiseen tunnistamiseen ja tuen järjestämiseen. Usein lapsen tuen tarve on havaittu jo ennen esiopetuksen alkua. Jokaiselle tehostettua tai erityistä tukea tarvitsevalle esikoululaiselle laaditaan henkilökohtainen esiopetuksen oppimissuunnitelma yhteistyössä huoltajien kanssa.

Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen siirtymävaiheessa lapsen esiopetuksessa tarvitsemaa tukea arvioidaan monialaisesti yhteistyössä esiopetuksen oppilashuollon ammattihenkilöstön ja huoltajien kanssa.

Tiedonsiirto varhaiskasvatuksesta toteutuu kuntakohtaisten käytänteiden mukaisesti ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelma siirtyy esiopetuksen käyttöön.

Jos lapsi ei aiemmin ole osallistunut varhaiskasvatukseen, mahdollisten tukitarpeiden selvittämiseksi yhteistyötä tehdään perheen ja tarvittaessa neuvolan kanssa.

Lapsen tarvitsema tuki järjestetään lapselle laaditun tukisuunnitelman mukaisesti joko pedagogisina ja/tai rakenteellisina tukitoimina.

Jos lapsi käyttää esiopetuksen lisäksi muita varhaiskasvatuspalveluja, esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstö tekee säännöllistä yhteistyötä lapsen kasvun ja oppimisen tukeen liittyvissä asioissa. Lapsi saa tarvitsemaansa tukea myös esiopetukseen liittyvässä päivähoitossa. On tärkeää, että tieto lapsen tuen tarpeesta ja esiopetuksen aikana järjestetystä tuesta siirtyy myös perusopetukseen.

Nilakan kunnissa toimitaan kuntakohtaisesti tiedonsiirtoikäntänteissä sovittujen toimintatapojen mukaisesti.

2. Ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen puuttumisen toimintamallit

Lähtökohtana ennaltaehkäisevässä työssä on lapsen vahvuuksille perustuva laadukas peruspedagogiikka→myönteinen minä-kuva, terve itsetunto, tasavertaisuus, ryhmän jäsenyys, käsitys itsestä oppijana.

Lapsuutta kunnioittava, positiiviseen pedagogiikkaan perustuva toiminta luo mahdollisuuksia myönteisille oppimiskokemuksille ja oppimismotivaatiolle.

Havainnointi ja dokumentointi määrittävät toiminnan suunnittelua, toteutusta, tukitoimien käytänteitä ja toiminnan arviointia.

Yhteistyökäytänteet on kuvattu, ne ovat vakiintuneet ja niitä kehitetään jatkuvasti.

Varhaisen puuttumisen toimintamallit on kuvattu kuntakohtaisesti (huolen vyöhykkeet).

3. Toiminta nivelvaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytänteet

- nivelvaihe varhaiskasvatuksesta esiopetukseen
- nivelvaihe esiopetuksesta perusopetukseen
- nivelvaihe lapsen siirtyessä toiseen kuntaan
- nivelvaihe kunnan sisällä toiseen kouluun

4. Kasvun ja oppimisen tuen suunnitelmallinen seulonta tuen järjestämiseksi, arviointi tuen aikana sekä seuranta

- vahvat havainnointi- ja dokumentointikäytänteet
- lapsen oppimista, kasvua ja kehitystä arvioivat menetelmät
- tukea tarvitsevien lasten määrä
- tukitoimien kattavuus; rakenteelliset tukitoimet, pedagogiset tukitoimet
- erityisopettajan ja erityislastentarhanopettajan apu

5. Yhteistyö, vastuut ja työnjako esiopetuksesta vastaavan hallinnon sisällä sekä muiden hallintokuntien kanssa (taulukko)

6. Yhteistyö oppilashuollon palveluista vastaavien ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa tuen tarpeen arvioinnissa, tuen suunnittelussa, järjestämisessä sekä käytännön toteuttamisessa (kuvattu taulukossa).

7. Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön keskeiset toimintaperiaatteet kasvun ja oppimisen tuen kysymyksissä

Tuen mahdollisuuksista ja sen keskeisistä periaatteista tiedotetaan esikoulun alkaessa.

Kasvatuskumppanuuden periaatteet (kuuleminen, kunnioitus, luottamus, dialogi) ovat yhteistyön pohjana kohdattaessa lapsen huoltajat.

Puheeksi ottamisen peukalosääntöjä toteutetaan arjen työssä.

Kuntakohtaisia palveluohjauksen käytänteitä noudatetaan.

8. Kasvun ja oppimisen tukeen liittyvät toimintavaltuudet eri hallintopäätöksissä (kuvattu taulukossa)

9. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten kohdalla:

Lapsen esiopetuksen kesto, ajoittuminen ja opetusjärjestelyt suunnitellaan lapsen edistymisen, tuen tarpeen ja kokonaistilanteen perusteella.

Esiopetus voi kestää enintään kaksi vuotta.

Lapsen opetuksen järjestämisestä neuvotellaan yhdessä huoltajien, opetuksen järjestäjän, erityisopetuksen edustajan, varhaiskasvatus/esiopetushenkilöstön ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa.

Oppivelvollisuutta edeltävä esiopetus 5-vuotiaana edellyttää, että huoltaja ilmoittaa lapsen esiopetukseen pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen pohjalta.

Päätös oppivelvollisuuden pidentämisestä pyritään tekemään ennen oppivelvollisuuden alkua.

Päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta tekee kunnan hallintosäännössä määritelty viranomainen.

Lapselle laaditaan erityisen tuen päätöksen pohjalta HOJKS, jonka tekemisessä hyödynnetään lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa ja mahdollista kuntoutussuunnitelmaa huoltajan luvalla.

Oppivelvollisuuteen kuuluva esiopetus alkaa sinä vuonna, kun lapsi täyttää kuusi vuotta.

Jos lapsi aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin, kunnan hallintosäännössä määritelty viranomainen tekee päätöksen perusopetuksen aloittamisen myöhentämisestä.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvan lapsen tuen järjestämiseksi yhteistyö esiopetuksen ja perusopetuksen/erityisopetuksen kanssa on välttämätöntä.

Yhteistyötä tehdään myös lasta tutkivan/kuntouttavan sekä tarvittaessa vammaispalvelujen kanssa.

10. Perusopetuslaissa säädetty tukimuodot

Osa-aikainen erityisopetus

Osa-aikaista erityisopetusta muun esiopetuksen yhteydessä antaa joko varhaiskasvatuksen tai koulun erityisopettaja.

Lapsen tuen tarve määrittää annetaanko osa-aikaista erityisopetusta samanaikaisopetuksena, pienryhmässä vai yksilöopetuksena.

Lapsi voi saada erityisopetuksen tukea mm. kielellisiin, matemaattisiin tai motorisiin taitoihin liittyvissä vaikeuksissa, mutta myös oman toiminnan ohjaukseen, vuorovaikutus- ja/tai tunnetaitojen vahvistamiseen liittyen.

11. Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja erityiset apuvälineet

Tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut ja erityiset apuvälineet järjestetään opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti kuntakohtaisesti.

12. Kolmiportainen tuki

YLEINEN TUKI: Kaikille esikoululaisille kuuluu yleinen tuki. Jollakin lapsella voi olla jo tässä vaiheessa enemmän tuen tarvetta kuin jollakin toisella. Erityisopettajan tunteja on esikoululaisten käytössä myös heti esikoulun alkaessa. Yleiseen tukeen kuuluu myös eriyttäminen, jolloin tehtävät suunnitellaan siten, että jokaiselle on niissä sopivasti haastetta. Joskus haasteita saattaa olla koko ryhmällä esim. tunteiden hallinnassa tai ryhmässä toimimisen taidoissa. Tällöin voidaan avuksi ottaa erilaisia valmiita ohjelmia, joiden avulla pyrimme saamaan ryhmästä toimivamman ja luokkaan hyvän yhteishengen.

TEHOSTETTU TUKI: Mikäli huomataan, että yleinen tuki ei ole riittävää voidaan lapsi siirtää tehostettuun tukeen. Tehostetussa tuessa oppilaan oppimisessa ja oppimisympäristöissä tehdään vielä enemmän toisin, enemmän yksilöllisemmin sekä vielä joustavammin. Tilanteen seuraaminen ja yhteistyö toimijoiden kesken, erityisesti huoltajien kanssa, korostuu. Lapselle laaditaan pedagoginen arvio, joka käsitellään moniammatillisessa ryhmässä. Tukitoimet ja muut ratkaisut kirjataan oppilaalle tehtävään oppimissuunnitelmaan, jota päivitetään tarvittaessa mutta säännöllisesti. Tehostetusta tuesta voidaan siirtyä tarvittaessa takaisin yleiseen tukeen.

ERITYINEN TUKI: Mikäli tehostettu tuki ei ole riittävä, voidaan lapsi siirtää erityiseen tukeen. Lapselle laaditaan pedagoginen selvitys, joka käsitellään moniammatillisessa ryhmässä. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö korostuu entisestään. Sellaiselle lapselle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, annetaan erityisopetusta hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaisesti (HOJKS). Myös erityisestä tuesta voidaan lapsi siirtää takaisin tehostettuun tai yleiseen tukeen.

KOLMIPORTAINEN TUKE

TUEN ASTE	Tapaus - tehtävä	Vastuhenkilö- /ryhmä	Muut osallistujat	Asiakirja/johtopäätös
Yleinen tuki	Laadukas peruspedagogiikka Ennalta ehkäisevä toiminta/oppimista edistävät toimintamallit Oppimisen esteiden tunnistaminen Kasvatuskumppanuus	Esiopetushenkilöstö	Lapsen huoltajat	Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma
	Tuen tarpeen havaitseminen	Esiopetushenkilöstö, huoltajat	Lapsi	Havainnot, dokumentit
	Lapsen ja huoltajan kuuleminen	Esikoulunopettaja, huoltajat, lapsi		
	Etto/kelto -konsultaatio	Esiopetushenkilöstö	Tarvittaessa huoltajat	
	Harkinta: riittävätkö yleisen tuen keinot?	Esikoulunopettaja, etto/kelto	Huoltajat	Tukitoimet riittävät → jatketaan yleisen tuen keinoin Tukitoimet eivät riitä → prosessi etenee
	Pedagogisen arvion laatiminen	Esikoulunopettaja	Lasta opettavat ja kuntouttavat henkilöt	Pedagoginen arvio
	Ratkaisu: tarvitaanko tehostettua tukea?	Oppilashuoltoryhmä	Mahdolliset asiantuntijat	Tukitoimet riittävät → jatketaan yleisen tuen keinoin Tukitoimet eivät riitä → prosessi etenee
Tehostettu tuki	Laaditaan tehostetun tuen suunnitelma	Esikoulunopettaja, kelto/etto	Huoltajat, lapsi, muu esiopetushenkilöstö	Esiooppiiaan tehostetun tuen suunnitelma

	Tukitoimien järjestäminen: pedagogiset, rakenteelliset tukitoimet	Esikouluopettaja, kelto /elto	Huoltajat, muu opetus- ja kuntoutushenkilöstö	
	Tehostetun tuen suunnitelman seuranta ja arviointi	Esikouluopettaja, kelto/elto	Huoltajat, lapsi, muu opetus- ja kuntoutushenkilöstö	Suunnitelman mukainen seuranta Vaihtoehdot: 1. Jatketaan tehostettua tukea 2. Laaditaan pedagoginen arvio (mahdollinen yleiseen tukeen siirtyminen) 3. Prosessi etenee (tehostettu tuki ei riitä)
	Laaditaan pedagoginen selvitys - kirjallinen selvitys -asian käsittely monialaisessa oppilashuollossa	Esikouluopettaja, kelto/elto	varhaiskasvatusjohtaja, esiopetushenkilöstö, lasta opettavat ja kuntouttavat tahot	Pedagoginen selvitys, tarvittavat lisäselvitykset/asiantuntijalausunnat Tarvitaanko erityistä tukea? Ei → jatketaan tehostetun tuen keinoin Kyllä → prosessi etenee
	Esitys erityisestä tuesta	Kunnan hallintosäännössä määriteltä viiranomainen	Huoltajaa ja lasta kuultava	E erityisen tuen päätös ja muut liitteet
Eriytyinen tuki	Päätös erityisestä tuesta	Kunnan hallintosäännössä määriteltä viiranomainen		Päätösasiakirja valitusosoitteineen
	HOKS:n laatiminen	Esikouluopettaja, kelto/elto	Huoltajat, lapsi, muut lasta opettavat ja kuntouttavat henkilöt	HOKS
	HOKS:n mukainen opetus ja kuntoutus	Lasta opettavat, ohjaavat ja kuntouttavat henkilöt	Huoltajien tuki kotona	
	HOKS:n arviointi ja seuranta vähintään kerran lukuvuodessa	Esikouluopettaja, kelto/elto	Huoltajat, lapsi, muut opettavat ja kuntouttavat henkilöt	HOKS:n seurantatiedot

	Eriytyisen tuen päätöksen tarkistaminen →laaditaan pedagoginen selvitys	Esikoulunopettaja, kelto/elko	Varhaiskasvatusjohtaja, lasta opettavat, kuntouttavat henkilöt	Pedagoginen selvitys, tarvittavat asiantuntijalausunnat Vaihtoehdot: 1. Tuen tarve jatkuu entisellään→HOJKS päivitetään 2. Eriytyisen tuen tarve jatkuu muuttuneena→uusi erityisen tuen päätös 3. Eriytyisen tuen tarvetta ei enää ole→prosessi etenee
	Esitys erityisen tuen lopettamisesta	Kunnan hallintosäännössä määritelty viranomainen	Huoltajaa ja lasta on kuultava	Esitys liitteineen
	Päätös erityisen tuen lopettamisesta→lapsen palaaminen tehostetun tuen piiriin	Kunnan hallintosäännössä määritelty viranomainen		Päätösasiakirja valitusosoitteineen